

som en Aand, der altid vil det gode, men jeg vil have Lov at tilføje: som paa det Omraade, her er Tale om, altid skaber det onde.

Det ærede Medlem (Zahle) gik i øvrigt ind paa Udtalelser, jeg andetsteds har ladet falde om det Syn, jeg havde paa den nuværende Konseilspræsident og Forsvarsministers saakaldte Militærpolitik. Det var det ærede Medlems Mening, at disse Udtalelser egnede sig særdeles godt til at mistænkeliggøre Konseilspræsidenten og hans Venner overfor Befolkningen i Landet, og det var det ærede Medlems Mening, at mine Udtalelser skulde bruges dertil. Det kan jeg saa godt forstaa. Det ærede Medlems Hovedpunkt er dette, at hvis Forsvarsministeren opfyldte de Forventninger, vi fra vor Side lod skimte, at vi nærede til ham, kunde han kun gøre det ved at skuffe Tilliden hos det Parti, han var Fører for, og saa vilde han vise sig som en Forræder mod det Parti, han egentlig tilhører. Disse Udtalelser give mig Anledning til at fremkomme med en Redegørelse for det Syn, jeg har haft paa denne Sag, og i hvilken Betydning, jeg har brugt de Udtalelser, det ærede Medlem har anført af mig.

Naar man ser tilbage paa hele det gamle Venstres saakaldte Militærpolitik eller Forsvarspolitik gennem mange Aar, og naar man af alle de forskellige Udtalelser, som man efterhaanden har kunnet samle sammen fra den Side, bortskærer alle Talemaader, Omsvøb og Udenomsbekvemmeligheder og holder sig til, hvad der bliver tilbage som Kærne, saa forekommer det mig, at der bliver en 4—5 Hovedsætninger tilbage, som alle sammen ere velkendte. „Vort Land er for lille til at kunne forsvare sig, vi maa nøjes med at konstatere vor Neutralitet“ — det er den ene af dem. „Militærudgifterne skulle nedsættes, fordi de ere uproduktive“ — det er den anden af dem. „Københavns Landbefæstning er landsskadelig og skal derfor nedlægges“. „Vor Hær skal omdannes til en Folkevæbning og i det hele taget demokratiseres“.

Disse faa Hovedsætninger krystalliseredes til en Række af Dogmer, der bleve ophøjede til Trossætninger i Venstres Katekismus, og denne Krystalisering fandt, saa vidt jeg kan se, Sted i forholdsvis kort Tid og under meget bevægede Forhold, under Forhold, som vel vare saa ugunstige som vel muligt til at skabe en virkelig Venstreoverbevisning — det var i Aarene fra Begyndelsen af 80-erne, da den daværende Højreregering fremsatte sine for-

skellige Forsvarsplaner. Disse Sætninger bleve, som jeg sagde, hurtigt ophøjede til Dogmer i Venstre, der ikke længere fra Partiets egen Side bleve underkastede den fri Granskings Prøvelse, men kom til at staa som sikre Trossætninger, nummererede efter Paragraffer i Venstres politiske Katekismus, som derefter kun blev Genstand for Forkyndelse og opbyggelige Udlægninger til videre Udbredelse blandt Venstrevælgerne. Venstre blev paa denne Del af sit politiske Program, i Løbet af forholdsvis kort Tid, hvad jeg vil kalde Dogmets Trælle, noget, som vi jo alle, hvilken Retning vi end tilhøre, enten ere eller til en vis Tid have været paa visse Omraader. Den, der tror, at han ikke paa noget Omraade er Træl af et eller andet Dogme, hylder derved det kolossaleste af alle Dogmer.

Hele dette politiske Dogme gik saa i Arv til den yngre Slægt af Venstrepolitikere, som overtog det som noget, der en Gang var bestemt til at tros paa. Det egnede sig udmærket til det Brug, som foreløbig skulde gøres af det. Det kostede ikke den yngre Slægt af Politikere stort anden Ulejlighed ved Tilegnelsen end lidt Udenadslæren, og det var meget nemt at undervise efter.

Det synes endvidere at have været det gamle Venstres ufravigelige Beslutning, at der ikke skulde gøres noget ud af Forsvarssagen, før det selv kom til Magten, udtrykt som det blev paa den Maade, at Partiet vilde vente med denne Sag, indtil der kom en Regering, som vilde gøre Forsvarssagens Løsning til sin alvorlige Opgave . . . (*Jens Busk*: Husk Dagsordenen af 1876!) . . . Ja, den er ældre . . . (*Jens Busk*: Ja, husk den!) . . . Ja. — Der blev derfor ikke foretaget nogen som helst kritisk Revision af denne Del af Dogmatikken, før Partiet kom til Magten, og hele den store Trup af menige Venstrepolitikere befandt sig alt for vel ved dette gamle Dogme til at gøre sig nogen Anstrengelse for selv at underkaste det nogen Revision.

Saa kom imidlertid Systemskiftet, og saa viste det sig klart, at nu maatte Revisionen indtræde. Nu, da det ikke længere gjaldt om at opføre Luftslotte paa denne Grund, men at bygge paa Virkelighedens faste og klare Grund, nu maatte den kritiske Revision finde Sted. Og det fandt saa sit Udtryk i Nedsættelsen af Forsvarskommissionen. Saa længe den sidder, ja saa har det menige Venstreparti bevaret Dogmerne og Troen paa